İklim Uyumuna İlişkin Küresel Düzenlemeler

Ulusal Uyum Planları (NAP'ler) Portföyüne Genel Bakış

29 Eylül 2025, İstanbul

Sunumun Akışı

1) Uyum Planları: Nedir ve Neden Önemlidir?
2) UNDP'nin Rolü ve Katkısı
3) Uyum Planları ve Finansman
4) Türkiye: Nerede Duruyor ve Nereye Gitmeli?

Uyum Planlamasına neden ihtiyaç var?

*“Uyum planları, hükümetleri, finansörleri, kalkınma ortaklarını ve sivil toplumu bir araya getiren yeni iş birliği modelleriyle **yatırım planlarına** dönüştürülmelidir. **2025** yılına kadar, her kırılgan gelişmekte olan ülke, uyum yatırımı planlarını **geliştirmek** ve **uygulamak** için ihtiyaç duyduğu desteğe sahip olmalıdır.”*

António Guterres, BM Genel Sekreteri, Kasım 2023

Paris Anlaşması Mekanizmaları

- Article 3 – Nationally Determined Contributions (NDCs)
- Article 4 – The Global Stocktake
- Article 6 – Carbon Markets
- Article 7 – The Global Goal on Adaptation and National Adaptation Plans (NAPs)
- Article 9 - Finance

Uyum Planlamasına Genel Bakış

Tanim ve Amac

- **NAP'ler**, ülkelerin orta ve uzun vadede iklim değişikliğine nasıl uyum sağlayacaklarını ortaya koyan planlardır.
- Bu planlar, insanların, geçim kaynaklarının, altyapının, ekonomik etkinliklerin ve doğal ekosistemlerin iklim risklerine karşı daha dirençli hale gelmesini hedefler.
- NAP'ler, mevcut ve gelecekteki politika, plan ve programlarla uyumu sağlar, sektörler arası entegrasyonu destekler.

Neden Önemlidir?

- Ülkelerin **iklim finansmanına erişimini kolaylaştırır**; donörler ve finansörler genellikle uyum yatırımlarını NAP'lerle ilişkilendirmeyi tercih ederler.
- Farklı kamu kurumları, sivil toplum, yerel düzey ve diğer paydaşlar arasındaki koordinasyonu artırır.
- Uyarlanabilir altyapı, ekosistem restorasyonu, arazi kullanımı planlaması gibi somut uyum önlemlerinin uygulanmasına temel sağlar.
- NAP süreci, tespit-önceliklendirme → uygulama → izleme-değerlendirme-ders çıkarma (MEL) aşamalarını içerir.

Uygulamada: NAP'ler hem bir süreç hem de 8–15 yıllık bir zaman diliminde ülkenin uyum eylemlerine rehberlik edecek ayrıntılı bir plan niteliğindedir.

Uyum Planlamasının Yapı Taşları

Uyum Planlaması ve Yönetişim
•Kurumsal düzenlemeler, koordinasyon mekanizmaları ve ulusal stratejiler

Bilgi ve Kanıt Tabanı
•İklim risk/vulnerabilite analizleri → uyum çözümlerinin tasarımında temel bileşen

Özel Sektörün Katılımı
•İş dünyasının adaptasyon yatırımlarına dahil edilmesi

Uyum Finansmanı
•Ulusal ve uluslararası düzeyde uyum finansmanının artırılması

Uyum Planlamasına Genel Bakış

Mevcut durum

- **67 ülke**, UNFCCC'ye NAP sundu; ancak halen yaklaşık **100 gelişmekte olan ülkenin** NAP'ı bulunmamakta.
- **Uygulama süreci yavaş ilerlemekte**; bunun nedeni mevcut boşluklar, ihtiyaçlar ve yetersiz finansal destektir.

NDC'lerde uyum bileşenlerinin mevcut durumu

- 2020/2021 güncellemelerinde, en az **130 ülke uyum taahhütlerini** NDC'lerine dahil etti.
- **NDC 3.0** daha iddialı hedefler içeriyor.

İklim Uyumuna İlişkin Stratejik Değerlendirmeler

Uyum, siyasi gündemde üst sıralarda yer alıyor.

Ulusal Katkı Beyanları (NDC'ler) güçlü bir uyum planı ve stratejisi olmadan gerçekleştirilemez. NDC'lerin çoğu uyumu içeriyor. **2025 NDC güncellemesi**, uyumun hızlandırılması için önemli bir fırsat sunuyor.

Ulusal Uyum Planları (NAP'ler), Paris Anlaşması kapsamında uyumun hayata geçirilmesinde temel araçtır.

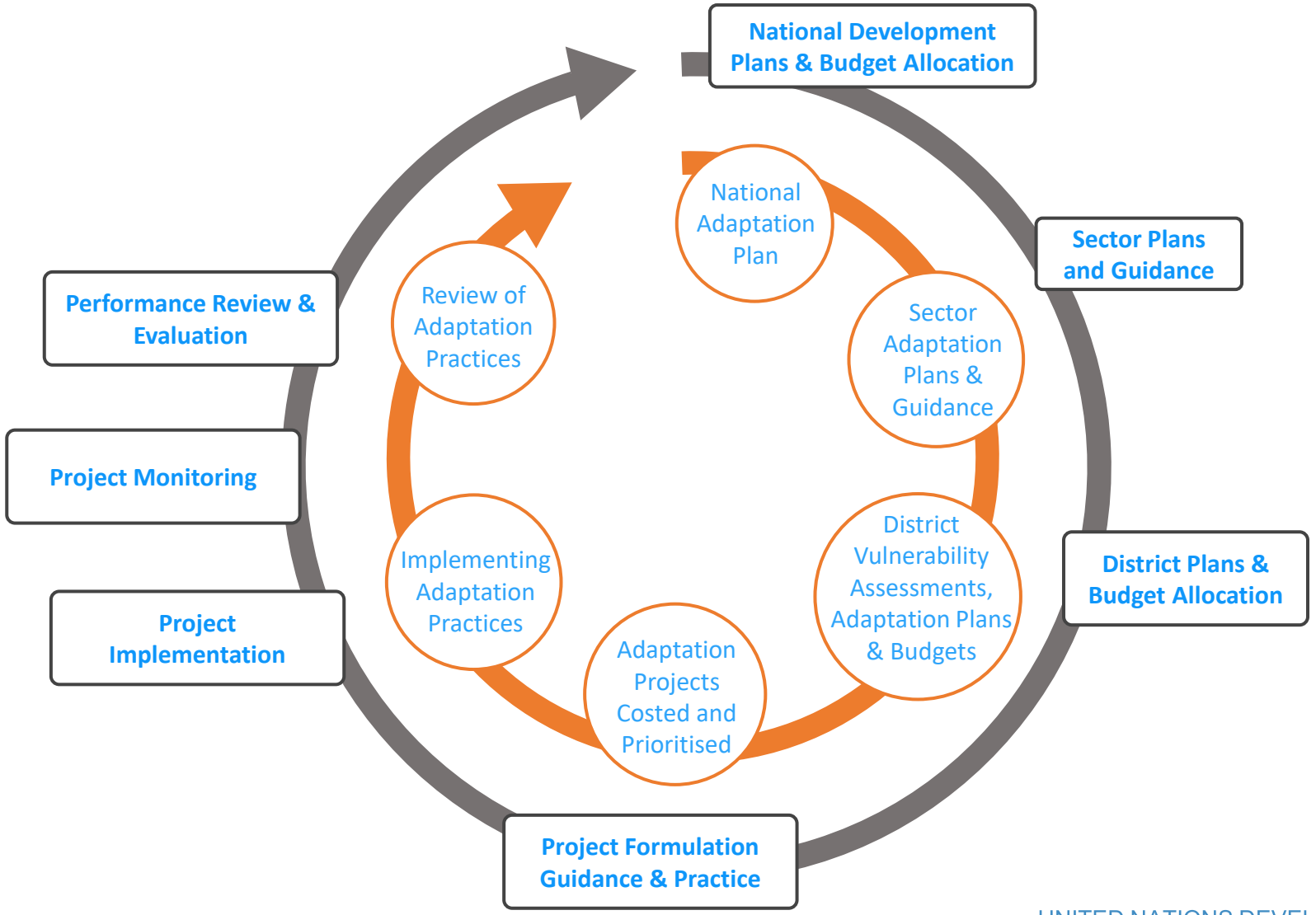
Yeni: İlk Küresel Gözden Geçirme (Global Stock-take) boşluklara ve ihtiyaçlara işaret ediyor. NAP'ler 2025'e kadar hazırlanmalı. Küresel uyum hedefleri belirlendi, diğer uyum hedefleri ise 2030 için kararlaştırıldı.

Uyum Planlamasının Stratejik Önemi

Source:250828_UCC_LEG_NAP_NEW_NAP_TG

Uyumun planlama ve bütçeleme süreçlerine entegrasyonu, NAP'lerin temelidir

Uyum Planlamasi ve UNDP

UNDP, ülkelerin NAP'lerini (Ulusal Uyum Planları) hazırlamalarını destekler ve bu süreç için GCF Readiness fonlarına erişmelerine yardımcı olur. UNDP, ortaklarıyla birlikte, Birleşmiş Milletler Genel Sekreteri'nin Uyum Proje Boru Hattı Hızlandırıcı (*Adaptation Pipeline Accelerator*) girişimini ve G7 desteğiyle yürütülen *Adaptation Accelerator Hub* programını desteklemektedir.

Birleşmiş Milletler'in Climate Promise 2025 inisiyatifi çerçevesinde UNDP, ülkelerin üçüncü NDC'lerini (Ulusal Katkı Beyanları) sunmalarına, bunların NAP'lerle uyumlu olmasına ve NDC'lerin uygulamasının hızlandırılmasına yardımcı olur.

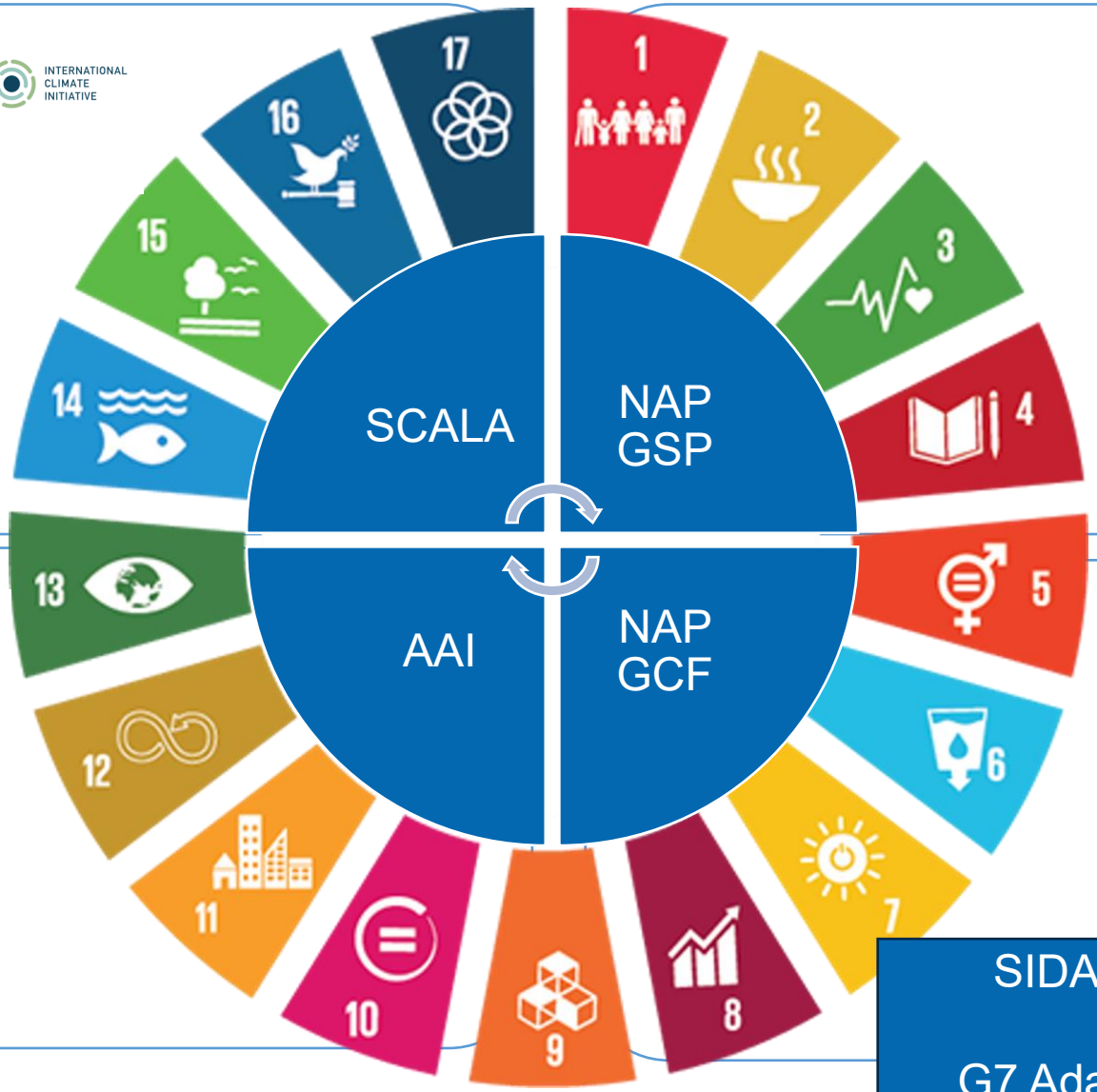
NAP Portföyü

Food and Agriculture Organization of the United Nations

Supported by:
Federal Ministry for the Environment, Nature Conservation, Nuclear Safety and Consumer Protection
based on a decision of the German Bundestag

IKI INTERNATIONAL CLIMATE INITIATIVE

"Scaling up Ambition on Land Use and Agriculture through NDCs and NAPs"
12 countries

gef UN environment programme

"NAP Global Support Programme"
60 countries

AFRICA ADAPTATION INITIATIVE
EUROPEAN UNION

The regional Africa Adaptation Initiative

GREEN CLIMATE FUND

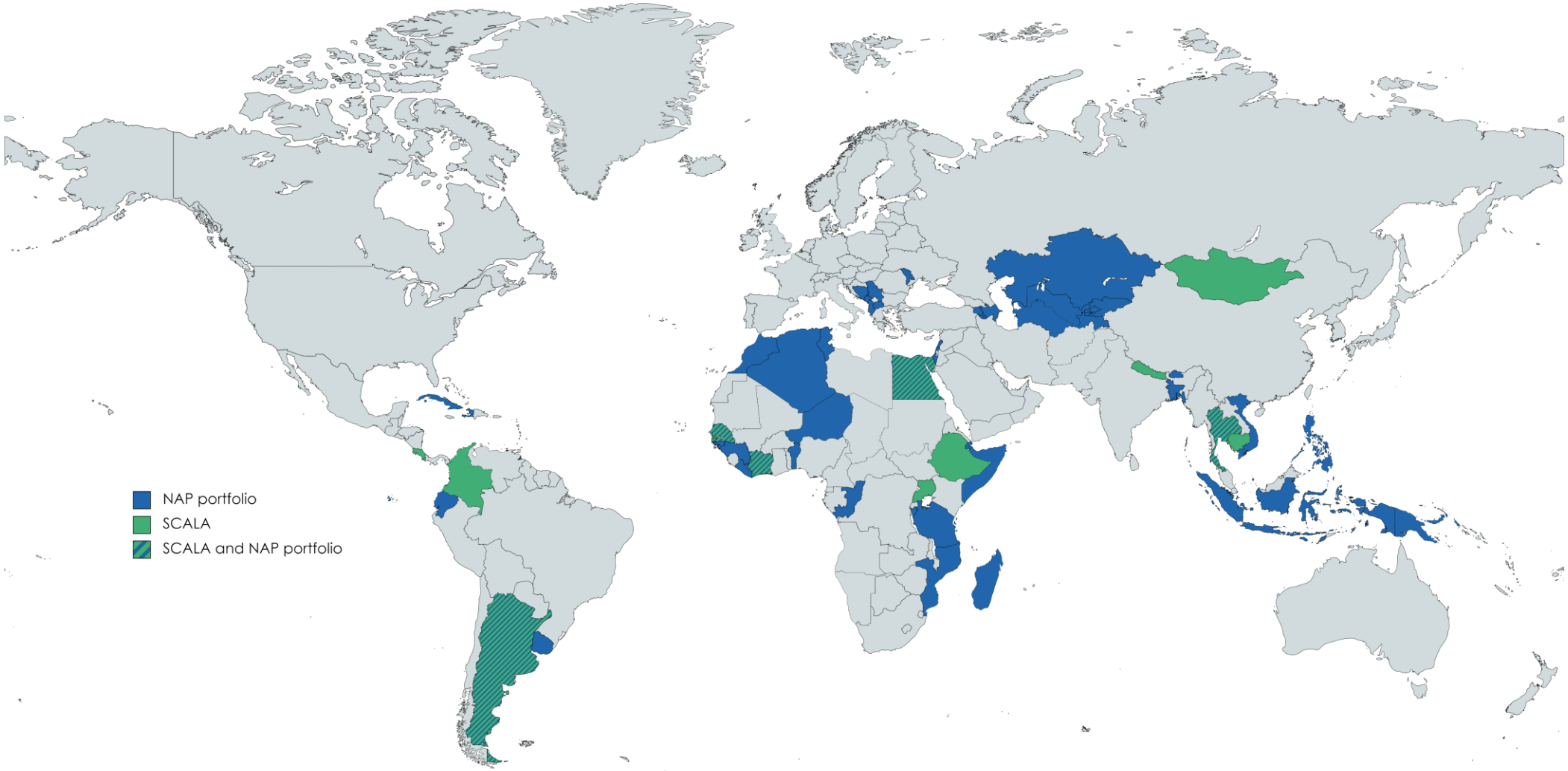
NAP projects in 40 countries

Sida

SIDA support for NDC-NAP alignment
G7 Adaptation Accelerator Hub

UNDP’nin Uyum Planlamasına Desteği

Mainstreaming adaptation through National Adaptation Plans

UNDP’nin Katkısı

2002–2024 Arasında UNDP’nin Uyum Alanındaki Katkıları

UNDP, 83 ülkede **180 uyum projesi** tamamladı, toplam değeri **720 milyon $**, ortaklardan ek olarak **2,58 milyar $** mobilize edildi.
>3 milyon kişi, iklim bilgi/erken uyarı sistemlerine (CI/EWS) erişim sağladı
>8 milyon kişi, gıda güvenliğini iyileştirdi
380.000 kişi, gelir artışı elde etti
2.080 km’den fazla kıyı şeridi, iklim şoklarına karşı daha dirençli hale geldi
72.340+ hektar mangrov ve deniz ekosistemi korundu
626.000 kişi, daha iyi su erişimine kavuştu
6,79 milyon hektar arazi daha dirençli hale geldi

Ortakliklar

United Nations Framework Convention on Climate Change

GREEN CLIMATE FUND

gef

Sida

AFRICA ADAPTATION INITIATIVE

UN environment programme

ADAPTATION ACTION COALITION

Food and Agriculture Organization of the United Nations

Adaptation Research Alliance

Supported by:

Federal Ministry for the Environment, Nature Conservation, Nuclear Safety and Consumer Protection

based on a decision of the German Bundestag

IKI INTERNATIONAL CLIMATE INITIATIVE

WORLD RESOURCES INSTITUTE

Ongoing NAP review under COP

Latest summary of gaps and needs

FORMULATION OF NAPS

- Need to streamline and expedite processing of GCF readiness proposals
- Need to access GCF NAP readiness funding for formulation of NAPs promptly and with flexibility in the work programme
- Technical capacity gaps in the ability to process and integrate climate change scenarios in vulnerability and risk assessments
- Capacity needs in technical methodologies related to assessing costs of adaptation and implementing the NAP

IMPLEMENTATION OF NAPS

- Need for a faster process of providing funding for the implementation of adaptation measures
- Need for explicit windows for the implementation of NAPs under the financial mechanism of the Convention
- Capacity needs in technical methodologies related to costing and appraisal of adaptation measures
- Gaps in capacity of national teams to adequately explore blended financing
- Need for compelling project concept notes and capacity to adequately and efficiently address proposal requirements
- Lack of upscaling or replication of successfully completed adaptation projects
- Need for adequate and predictable funding

PROCESS

- Need for innovative solutions to ensure predictable and continuous funding
- Challenges in identifying different finance options for different steps of the NAP process
- Needs related to prioritizing adaptation through the NAP with funders
- Limited availability, access to tools for collecting and assimilating national data on climate variables
- Limited downscaled & localized climate change scenario information
- Needs related to accessing capacity-building support, methodologies and tools for assessing climate change risks and establishing metrics
- Need to strengthen private–public cooperation on and enhance private sector engagement
- Need to address emerging adaptation issues such as forced migration and territorial planning
- Needs to maximize synergy between NAPs and loss and damage
- Need to provide structures and support for meaningful youth involvement

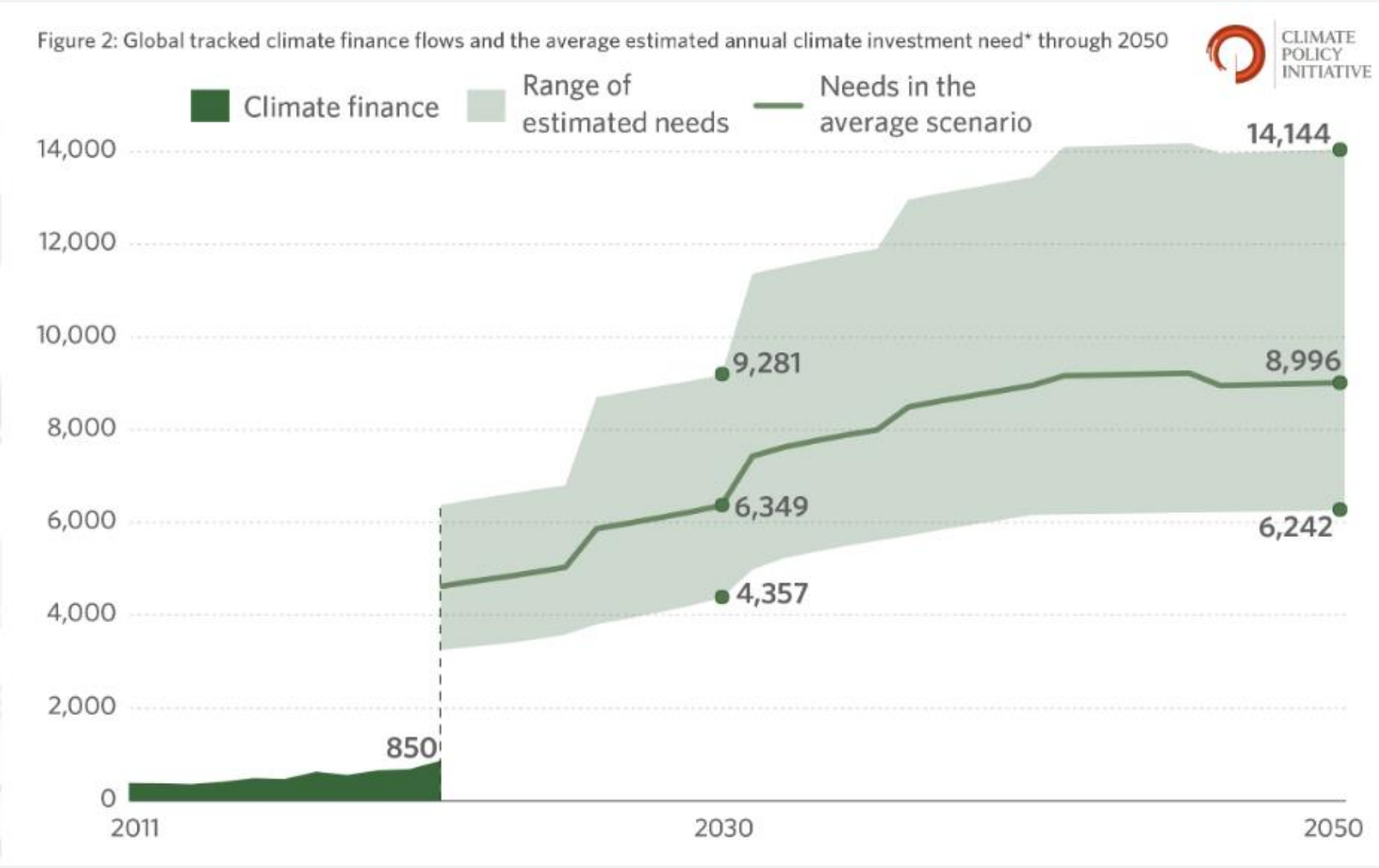
Finansman

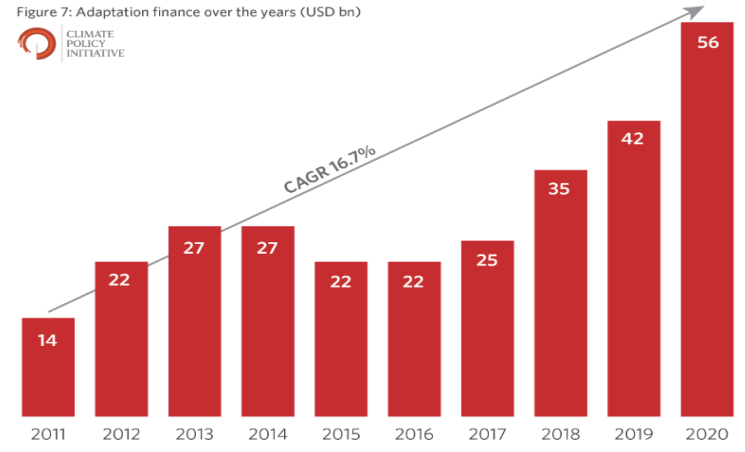
- UNEP'e göre, gelişmekte olan ülkelerde yıllık uyum finansmanı ihtiyacı **215–387 milyar $** arasında.

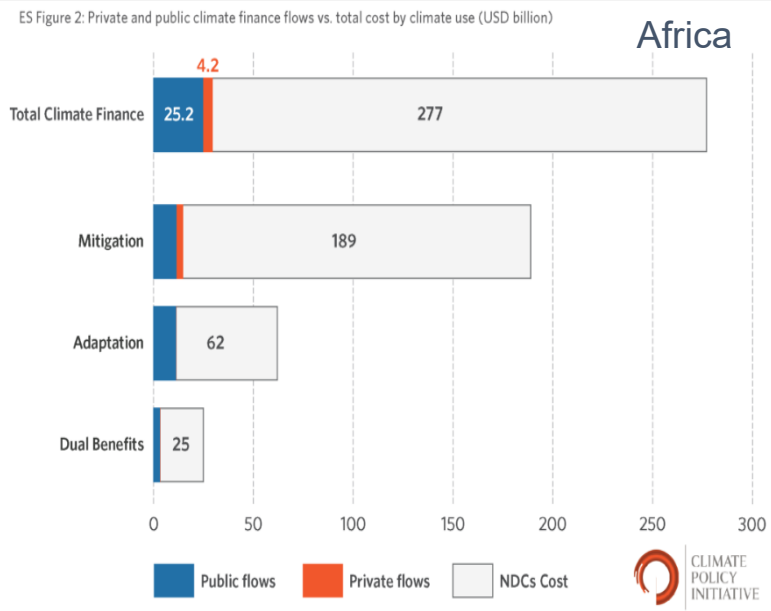
- Mevcut kamu finansman akışları bunun yalnızca **%10'u** düzeyinde.

- Tüm uyum yatırımları yıllık yaklaşık **46 milyar $** olarak tahmin ediliyor.

Uyum Finansmanı İhtiyaçları

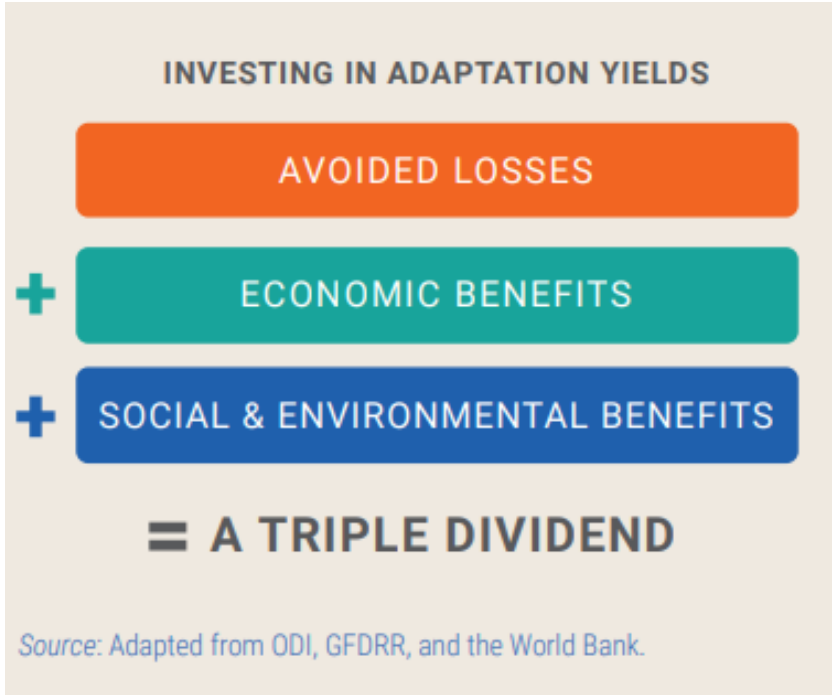

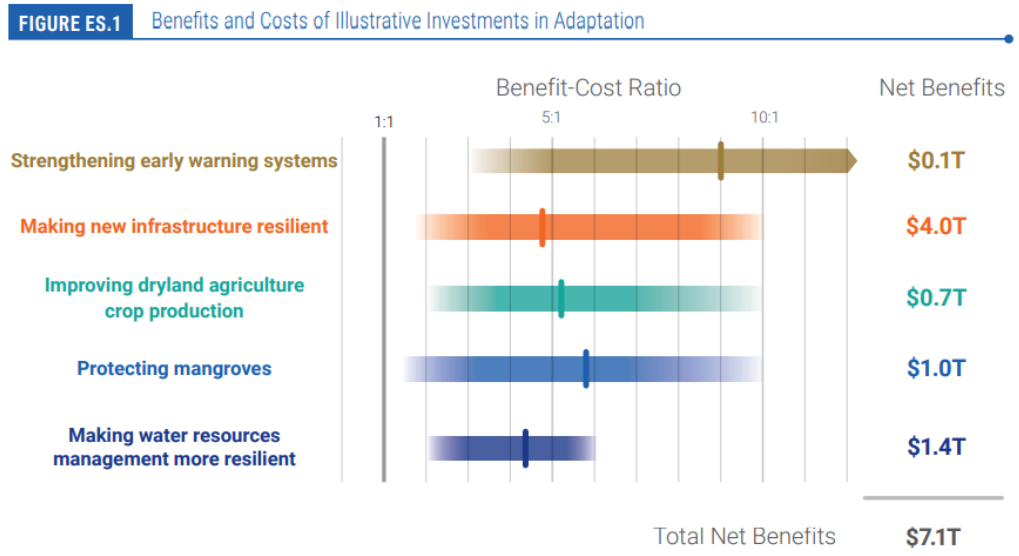

Source: CPI 2022

Uyum Yatırımları: Yüksek Getiri

Source: GCA 2019.

Türkiye ve İklim değişikliği uyum planı

- Sanayi sektörü, Türkiye'nin iklim uyum planında öncelikli sektörlerden biridir.
- Sanayide iklim değişikliği etkilerine karşı direnç oluşturmak için teknik iyileştirme, enerji verimliliği ve kapasite artırımı hedefleniyor.
- Sanayi ile enerji, su gibi sektörler arasındaki etkileşimler göz önünde tutularak bütüncül uyum stratejileri geliştirilecek.
- Sanayi için uyum planları, risk analizi + kaynak mobilizasyonu + teknoloji destekli iş birlikleriyle hayata geçirilmeli.

Gelişmiş ülkelerden örnekler

Boyut	Türkiye	Gelişmiş Ülkeler
Yasal Çerçeve	Yol gösterici strateji	**Bağlayıcı yasalar** (örn. Almanya KAnG, UK Climate Act)
Bilim & Senaryolar	Riskler tanımlı ama sınırlı modelleme	**Detaylı senaryolar** (+4°C Fransa, deniz seviyesi NL)
Finansman	Finansman ihtiyacı genel düzeyde	**Somut mekanizmalar** + özel sektör entegrasyonu
Sektörel/Uygulama	Sektörler belirlenmiş, eylemler genel	**Somut ve yerel çözümler** (örn. Sponge Cities, iklim dirençli tarım)
Sosyal Boyut	Kapsayıcılık vurgusu sınırlı	**İklim adaleti & kırılgan gruplar** (Kanada, İspanya)

Daha Fazlası İçin

Paris Agreement

NDC Partnership – Knowledge Portal, NDC Navigator, and NDC Content Explorer

UNFCCC NAP Central

NDC Partnership's NDC3.0 Navigator
NDC 3.0 Navigator - NDC 3.0 Navigator

Canada's NAP

France's NAP

NAPs from all developing country parties

Climate Policy Initiative – Landscape of Climate Finance

UNEP Adaptation Gap Report

UNDP Climate Promise

UNDP Climate Dictionary

İklim Değişikliği Üzerine Ücretsiz Eğitimler ve

Materyaller

•UNCC Learn – İklim değişikliğiyle ilgili konularda 142 ücretsiz kurs (sadece kayıt olmak yeterli)

UNDP SDG Finance Academy – Çeşitli SDG'lerin finansmanı ile ilgili kurslar (en güncel kurs: biyolojik çeşitliliğin korunmasının finansmanı)

•UNEP e-learn – İklim ve çevreyle ilgili onlarca kurs

•UNEP – Massive Open Online Courses (MOOCs) – Gençlere yönelik açık çevrimiçi kurslar

UNFCCC – Supplementary Materials – NAP Teknik Kılavuzlarına Ek Materyaller (eğitim değil, ancak uyumla ilgili birçok konuda çok iyi referans materyalleri)

Teşekkürler

burcu.dagurkuden@undp.org